

ผลกระทบทางเศรษฐกิจยุค COVID-19 ที่มีต่อผู้ประกอบการตลาดนัดจังหวัดเลย

สุทิน เลิศสงุง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

Sutin Loessaphung

Mahamakut Bhudhist University Srilanchang campus

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นถึงผลกระทบของการระบาดของเชื้อโควิด - 19 ที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจพื้นฐาน และต้องการเสนอแนวทางในการฟื้นฟูเศรษฐกิจให้กลับมาหลังจากสถานการณ์คลี่คลาย เพราะเชื้อโควิด - 19 ทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศหยุดการเจริญเติบโตอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อยที่ได้รับผลกระทบอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากคนกลุ่มนี้ค้าขายแบบนำกำไรมาต่อต้นทุนใช้แบบวันต่อวัน เมื่อเกิดปัญหานี้ขึ้นจึงทำให้เกิดผลกระทบเป็นลูกโซ่ต่อครอบครัว ซึ่งผลกระทบนี้ไม่ได้เกิดเฉพาะในตัวเมืองใหญ่ๆ เท่านั้น แต่ยังส่งผลถึงจังหวัดเลยที่มีวิถีชีวิตแบบชนบท และเป็นตลาดแบบพื้นบ้าน ดังนั้นภาครัฐจำเป็นต้องออกมาตรการกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจในประเทศ เช่น มาตรการเร่งการสร้างงาน และการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศ เพราะอุปสงค์ในประเทศจะกลายเป็นแรงขับเคลื่อนหลัก ขณะที่สถานการณ์ในต่างประเทศยังไม่แน่นอน โดยระยะนี้ต้องกระตุ้นให้เกิดการบริโภคและการลงทุนในประเทศ เพื่อเป็นแรงส่งให้เศรษฐกิจหมุนไปสู่การสร้างรายได้ให้แก่ทั้งครัวเรือนและภาคธุรกิจเพื่อเป็นการแก้ไขให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันต่อไป

คำสำคัญ : เศรษฐกิจยุค COVID-19, ผลกระทบต่อผู้ประกอบการตลาดนัดจังหวัดเลย

Abstract

The objectives of the academic article were to demonstrate the impact of the COVID-19 pandemic on the country's fundamental economic system and to offer the guidance of economic recovery after the situation improvement because the outbreak of COVID-19 had distinctly hauled down the country's economic system. Small vendors were inevitably affected since they maintained their daily businesses. When the deadly problem like this occurred, there was a chain impact on their families. This did not appear only in big cities but also in provinces like Loei, in which people lived a rural life and the markets were local and upcountry. So, the state measures like an emergency of new jobs and the in-bound tourism promotion should be employed to promote the country's economic growth because the people's demand became a main drive since the foreign situations were unexpected. During this situation, consumption and investment in the country had to be stimulated to drive out the country's economics to distribute families and business sectors income for the sake of people's daily life.

Keywords: Economics, COVID-19, Impact, Flea Market Merchant, Loei Province

บทนำ

สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่จังหวัดเลย ขณะนี้ไม่พบผู้ติดเชื้อ (ข้อมูลไม่มีกลุ่มเสี่ยงที่ต้องกักตัว แต่จังหวัดเลยก็ยังมีมาตรการเข้มงวดในการ ดูแลคัดกรอง ควบคุมป้องกันการแพร่ระบาด ทั้งปิดช่องทางข้ามแดน ชั่วคราว หรือ ตลาดจุดผ่อนปรนในพื้นที่ อำเภอยายดี 3 อำเภอเพื่อเฝ้าระวังตามนโยบายทางภาครัฐ) (<https://ww2.loei.go.th/news/detail/272>, 4 เมษายน 2563)

นอกจากนี้มีการ เข้มงวด ปิดสถานประกอบการกลุ่มเสี่ยง อาทิ สถานบันเทิง ร้านเหล้า ไม่เว้น แม้กระทั่งตลาดนัดถนนคนเดินละเลย ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของบรรดา พ่อค้า แม่ค้า ขาดรายได้หลักรวมถึงประชาชนในพื้นที่ จะต้องเดินทางไปจับจ่ายซื้อของตามตลาดสดในตัวเมือง ถึงแม้ว่าจะมีมาตรการผ่อนปรนออกมาบ้างแล้ว แต่ก็ยังไม่เต็มที่และต้องเป็นไปตามมาตรการ

การระบาดของเชื้อโควิด - 19

สถานการณ์ไวรัสโควิด-19 เป็นวิกฤตที่กระทบรุนแรงกว่าที่เคยเกิดขึ้นก่อนหน้านี้ เพราะเป็นวิกฤตที่แพร่กระจายส่งผลกระทบไปทั่วโลก ต่างจาก Hamburger Crisis ในปี 2008 ที่มีผลเฉพาะสหรัฐและยุโรป แต่ด้านเอเชียยังคิอยู่ และวิกฤตต้มยำกุ้ง ในปี 1997 ที่กระทบแค่กับไทยและประเทศเอเชีย ไม่ไปถึงยุโรปและสหรัฐ แต่วิกฤตโควิด-19 กระจายรุนแรงไปทั่วโลกกว่า 208 ประเทศที่มีผู้ติดเชื้อ และมากกว่า 144 ประเทศที่มีผู้ติดเชื้อมากกว่าร้อยรายขึ้นไป

คนไทยทุกคนกำลังได้รับผลกระทบจากมหันตภัยโควิด - 19 เพียงแต่มากบ้างน้อยบ้างแตกต่างกัน หากทำงานอยู่ในสายอาชีพที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวหรือสายอาชีพที่ทำงาน ณ สถานที่เสี่ยงต่อการติดโรคก็ต้องหยุดงานตามการปิดชั่วคราว โดยคนในสายอาชีพดังกล่าว มีอยู่ประมาณหนึ่งในห้าของผู้มีงานทำทั้งหมด และเป็นที่ทราบกันดีว่าคนกลุ่มนี้ได้รับผลกระทบอย่างมาก ต้องสูญเสียงานหรือรายได้ ในอีกมุมหนึ่ง กลุ่มข้าราชการ รัฐสาหกิจ ดูเหมือนจะได้รับผลกระทบน้อยกว่า เนื่องจากยังได้รับเงินเดือนประจำเท่าเดิม แต่คงปฏิเสธไม่ได้ว่าจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบความเป็นอยู่ ยิ่งหากคนกลุ่มนี้มีรายได้เสริมจากอาชีพที่ได้รับผลกระทบ เช่น ขายของตามตลาดนัด จึงพูดได้ไม่เต็มปากว่าคนกลุ่มนี้จะได้รับผลกระทบน้อย ดังนั้นนโยบายการช่วยเหลือที่ครอบคลุมผู้ได้รับผลกระทบในแต่ละระดับที่แตกต่างกันอย่างเหมาะสมและทั่วถึงจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก ณ ช่วงเวลานี้ บทความในวันนี้จึงขอเชิญชวนทุกท่านมาแลกเปลี่ยนความเห็นถึงผู้ได้รับผลกระทบหลัก ก่อนที่จะชวนคิดถึงสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจในระยะข้างหน้า

ในส่วนวิกฤตไวรัสโควิด-19 จากที่เศรษฐกิจไทยพึ่งพาเศรษฐกิจต่างประเทศค่อนข้างมาก จึงส่งกระทบต่อเศรษฐกิจไทยใน 3 ประเด็นหลักๆ ด้วยกัน ได้แก่

ภาคการท่องเที่ยว : ตัวเลขรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติซึ่งคิดเป็นประมาณ 12% ของ GDP ไทย ซึ่งสถานการณ์โควิดและการล็อกดาวน์ในเดือนเมษายนที่ผ่านมา ทำให้รายได้การท่องเที่ยวติดลบ -100% เทียบกับระยะเดียวกันของปีแล้ว SCB EIC คาดว่าจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศจะหดตัว -67% โดยธุรกิจท่องเที่ยวจะฟื้นตัวอย่างช้าๆ โดยคาดว่าในเดือนธันวาคม 2563 จะมีนักท่องเที่ยวกลับมาประมาณ 50% ของเดือนธันวาคมปี 2562 ทั้งนี้ การที่ยังไม่มีวัคซีนป้องกัน หรือวิธีการที่ได้ผลทำให้นักท่องเที่ยวยังคงมีความกังวล ประกอบกับเศรษฐกิจโลกถดถอยทำให้รายได้นักท่องเที่ยวก็ลดลง ทำให้ชะลอการเที่ยวต่างประเทศ

ภาคการส่งออก : รายได้จากการส่งออกคิดเป็นประมาณ 50% ของ GDP ไทย จากเศรษฐกิจโลกที่ถดถอย SCB EIC คาดการณ์ว่าตัวเลขการส่งออกปี 2563 จะติดลบ -12.9%

มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) : มาตรการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการใช้จ่ายในประเทศ โดยเฉพาะธุรกิจที่เป็น Face-to-Face เช่นการท่องเที่ยว เดินทาง สันทนาการ โรงแรม รวมถึงสินค้าคงที่มีราคาสูง เช่นรถยนต์ ที่ส่วนใหญ่ตัวเลขติดลบ จะมีที่เป็นบวกบ้างคือ

ธุรกิจพวกออนไลน์ อาหารที่ส่งเดลิเวอรี่ SCB EIC คาดการณ์ว่าการล็อกดาวน์หนึ่งเดือนจะลดการใช้จ่ายบริโภค -7.3% และส่งผลให้ตัวเลข GDP ปี 2563 นี้ ติดลบ -0.6%

อย่างไรก็ดี ก่อนหน้าที่จะเกิดวิกฤตโควิด เศรษฐกิจไทยก็ชะลอตัวอยู่แล้ว โดยดูจากช่วง 10 สัปดาห์แรกของปี 2563 ตั้งแต่เดือนมกราคมจนถึงช่วงก่อนล็อกดาวน์ในช่วงกลางเดือนมีนาคม ตัวเลขธุรกิจเปิดใหม่ลดน้อยกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อน 5.3% ขณะที่ตัวเลขของธุรกิจที่ปิดกิจการเพิ่มขึ้น 20.4% แสดงให้เห็นว่าธุรกิจเปิดใหม่น้อยกว่าธุรกิจที่ต้องปิดตัว (SCBTV ประเทศไทยหลัง COVID-19 วันที่ 7 พฤษภาคม 2563)

ผลกระทบกับประชาชน และมาตรการเยียวยาจากภาครัฐ

คุณยรรยงมองว่า สิ่งที่น่าเป็นห่วงที่สุดคือความเปราะบางของภาคครัวเรือนไทย จากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติล่าสุดในปี 2562 จากประชากรจำนวน 21 ล้านครัวเรือน พบว่า 59.2% (12.7 ล้านครัวเรือน) มีเงินสำรองสะสมไว้ใช้ได้น้อยกว่า 3 เดือนของค่าใช้จ่ายปกติ และมีถึง 7 ล้านครัวเรือนมีเงินออมสำรองใช้ได้เพียง 1 เดือน

จากข้อมูลดังกล่าว จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ภาครัฐทั้งกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยมีนโยบายออกมาตรการช่วยเหลือภาคธุรกิจและประชาชน เช่นมาตรการช่วยเหลือเยียวยา 6 แสนล้านบาท และแผนงานเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ 4 แสนล้านบาท หรือในส่วนรพท. ก็มีการออกสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ (Soft Loan) ให้แก่ธุรกิจ SMEs ตลอดจนกองทุนดูแลตราสารหนี้ภาคเอกชนที่จะครบกำหนด สำหรับมาตรการเพิ่มเติมต่อจากนี้ ก็ขึ้นอยู่กับสถานการณ์โรคระบาดว่าจะจำเป็นต้องมีการล็อกดาวน์ต่อหรือไม่ ถ้าจำเป็นต้องทำต่อ ก็ต้องมีการเยียวยาประชาชนต่อเนื่องเพิ่มเติม โดยกระทรวงการคลังและรพท.ก็พร้อมปรับมาตรการเสริมช่วยเหลือประชาชน ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีว่าภาครัฐรวมเศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพค่อนข้างดี หนี้สาธารณะไม่สูงมาก จึงยังมีความสามารถในการระดมทุนระยะสั้นมาดูแลประชาชน ซึ่งการอัดฉีดเม็ดเงินลงที่ประชาชนโดยตรง อย่างเงินเยียวยา 5,000 บาท จะเห็นผลค่อนข้างเร็วจากการนำเงินไปใช้จ่ายใช้สอยทันที ในส่วนมาตรการกระตุ้นการลงทุน ต้องดูที่ระดับความพร้อมในการลงทุน ถ้ามีโครงการที่รองรับอยู่แล้ว การอัดฉีดเงินลงไปก็จะกระตุ้นให้เกิดการจ้างงาน ซื้อวัสดุก่อสร้าง ฯลฯ ที่เห็นผลค่อนข้างเร็วเช่นกัน

ผลกระทบทางเศรษฐกิจยุค COVID-19 ที่มีต่อผู้ประกอบการตลาดนัดจังหวัดเลย

ถนนคนเดินเลาะเลย ถนนคนเดินเพลินภู มีร้านค้ากว่า 300 ราย นำสินค้าหัตถกรรม เช่น ผ้าทอ เครื่องจักสานผลิตภัณฑ์สมุนไพร สินค้าที่ระลึก เช่น เสื้อผ้า เครื่องประดับ และอาหาร จากชุมชนต่างๆ มาจำหน่าย มีทั้งการแสดง การใช้ภาษา วัฒนธรรมของคนจังหวัดเลย บริเวณถนนเจริญรัฐ หน้าสำนักงานเทศบาลเมืองเลย เปิดทำการทุกวันเสาร์ เวลา 18:00-20:00 น. (ข้อมูลจากเทศบาลเมืองเลย : 14 มีนาคม 2563)

จากการสอบถามของผู้เขียน และได้ลงพื้นที่สำรวจตลาดสด และตลาดทั่วไปถนนคนเดินเลาเหลยพบว่า มีประชาชนมาเดินจับจ่ายซื้อของสดเบาบาง ไม่หนาแน่นเหมือนก่อน โดยนางสาวนุสบา คุณเมือง อายุ 24 ปี แม่ค้าขนมหวาน บอกว่า ช่วงที่เกิดโควิด-19 แรกๆ ผู้คนยังไม่ตื่นตัวเท่าไรนัก ยอดขายที่ได้ยังอยู่ในเกณฑ์ปกติวันละ 1,000 บาท แต่พอมาระยะหลังๆ ที่โควิด-19 ระบาดขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ยอดขายลดลงเหลือเพียงวันละ 300 บาทเท่านั้น เพราะคนไม่ออกมาซื้อของ ทำให้ตลาดดูเงียบกว่าทุกวันซึ่งไม่ได้มีเพียงแต่เชียงใหม่เท่านั้นแต่เป็นเหมือนกันทุกแห่ง ตามคำบอกเล่าของแม่ค้า

“...เราเป็นตลาดที่ขายให้บรรดานักท่องเที่ยว บางคนขายข้าวแกง บางคนขายตามสั่ง บางคนขายกล้วยเตี๋ย ซึ่งเราจะมีรายได้จากกลุ่มคนเหล่านี้เป็นหลัก ส่วนลูกค้าทั่วไปก็คือพ่อบ้านแม่บ้านที่ซื้อของสดไว้ทำกินเองในครอบครัวก็ออกมาซื้อเป็นปกติอยู่แล้ว แต่บรรดาร้านอาหารต่างๆ เขาก็ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ไม่น้อย เพราะไม่มีลูกค้าออกมาซื้อกับข้าวหรือซื้ออาหาร จึงไม่แปลกที่เห็นคนเดินตลาดน้อย พ่อค้าแม่ค้าบางคนยังมาบ่นให้ฟังว่า เมื่อก่อนลงของวันละ 2-3 พันบาท ขายหมดภายในครึ่งวัน แต่เดี๋ยวนี้ลงของวันละ 500 ขายทั้งวันยังเหลือ และยังมี พ.ร.ก.ฉุกเฉินด้วยแล้วทำให้เราขายของเงียบกว่าเดิมไปอีก แต่ก็เข้าใจว่าเราต้องหยุดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสนี้ให้เร็วที่สุด เพื่อประเทศจะได้ฟื้นตัวเร็วขึ้น เรายอมเจ็บตัวตอนนี้เพื่อทุกอย่างจะไม่สายเกินไป..” (บทสัมภาษณ์แม่ค้า A1)

สรุป

เมื่อมองไปข้างหน้าหากเราสามารถควบคุมโรคระบาดได้ในระดับหนึ่ง ภาครัฐจำเป็นต้องออกมาตราการกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจในประเทศ เช่น มาตรการเร่งการสร้างงาน และการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศ เพราะอุปสงค์ในประเทศจะกลายเป็นแรงขับเคลื่อนหลัก ขณะที่สถานการณ์ในต่างประเทศยังไม่แน่นอน โดยระยะนี้ต้องกระตุ้นให้เกิดการบริโภคและการลงทุนในประเทศ เพื่อเป็นแรงส่งให้เศรษฐกิจหมุนไปสู่การสร้างรายได้ให้แก่ทั้งครัวเรือนและภาคธุรกิจ สุดท้ายแล้วขั้นตอนการเปลี่ยนผ่านไปสู่โลกหลังโควิด-19 จะเกิดภาวะปกติใหม่ (New Normal) ในระบบเศรษฐกิจทั่วโลก เช่น การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างก้าวกระโดด โดยเฉพาะพฤติกรรมการใช้ Online platform เพื่อซื้อสินค้าและบริการที่หลากหลายเพิ่มขึ้น จึงเป็นความท้าทายของภาครัฐที่จะต้องหยิบยื่นแรงเปลี่ยนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจจากโหมดบังคับปรังคองมาสู่โหมดเร่งเครื่องยนต์ จึงต้องยกเครื่องนโยบายที่เอื้อให้เศรษฐกิจสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืนมาใช้ในโลกใหม่ อาทิ การพัฒนาฝีมือแรงงาน Online เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของทุนมนุษย์ให้สามารถเป็นหัวจักรสำคัญขับเคลื่อนผลิตภาพของประเทศไปสู่การเติบโตอย่างเต็มศักยภาพ

แหล่งอ้างอิง

SCBTV. (2563). ประเทศไทยหลัง COVID-19 เตรียมรับมือผ่านมุมมองของนักเศรษฐศาสตร์ ทาง Facebook SCB Thailand. วันที่ 7 พฤษภาคม 2563.
<https://ww2.loei.go.th/news/detail/272>, 4 เมษายน 2563.